

Bedő Albert domborműportré a kálnoki iskola falán

Az egész úgy kezdődött, hogy Mezőtúr évekkor elzött testvértelepülésének fogadta Sepsiköröspatakát, Bedő Albert szülőhelyét és Kálnokot, ahol Bedő Albert alussza örök álmát. A kapcsolatok során kiderült, hogy Kaán Károly után – kinek nevét viseli a mezőtúri főiskola diákvetélkedője – a másik nagy erdész géniusz, Bedő Albert is közel került Mezőtúrhoz. *Krizsán Józsefné*, a polgármesteri hivatal vezető főtanácsosa, valamint *Draskovits Dénes*, Mezőtúr város polgármestere a kapcsolatot maradandó alkotással kívánta szorosabbra fűzni. Felkérték *E. Lakatos Aranka* szobrászművészt, hogy készítse el Bedő Albert életnagyságú domborműportróját, melyet Kálnok iskolájának falán ünnepélyes keretek között kívántak elhelyezni. Az anyamzet részéről meghívottként beszédet mondott *Csóka Péter* FVM főosztályvezető, valamint az Erdészeti Lapok főszerkesztője. A delegáció tagja volt *Ugron Ákos Gábor*, valamint *Király Pál* erdőmérnök, újságíró. A mezőtúriakat elkísérte *Herbály Kálmán* városi képviselő, valamint Rác Imre és Borzi Lajos. Az Ásotthalmi Bedő Albert Erdészeti Szakiskolából jelen volt *Andrésiné Ambrus Ildikó* igazgató, *Zsíros Attila* igazgatóhelyettes, *Andrésiné Pál* tanár, tantervező és *Fűz József* gyakorlati-oktatás vezető. A helybéliek részéről *Ioachim Silviu* polgármester, valamint *Szakács Sándor*, a Székelyudvarhelyi Erdészet vezetője is jelen volt. Szakács Sándor ez alkalomból emlékfát ültetett. A csodálatosan szép, mosolygó portrét *Prokai Gábor*, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus osztályvezetője méltatta.

Bedő Albert sírjánál Papp Lajos Átváltozásaink című versét e sorok írója mond-

ta el. Andrésiné Ambrus Ildikó bejelentette, hogy 2007-ben az iskolájuk által készített Bedő Albert mellszobrot szeretnék Kálnokon felavatni. A rendezvény minden bizonnyal hozzájárul, hogy Bedő Albert a széles nyilvánosság előtt is felsorakozhasson a Székelyföld nagyjaihoz.

Beszélgetés a szobrászművésszel

– *A nagy embereket általában komoly, méltóságteljes arckifejezéssel szokták ábrázolni, idealizálva tudós voltukat. A Bedő domborművön ennek nem sok nyomát látni.*

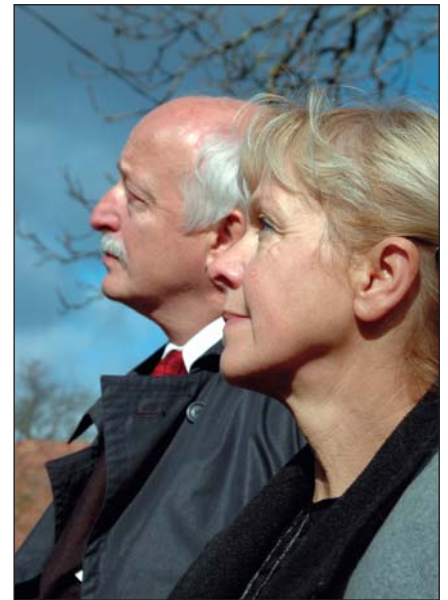
– Amikor Krizsánné Piroska a mezőtúri önkormányzattól felkeresett, hogy a testvértelepülési együttműködési megállapodás 15. évfordulója alkalmából Sepsiköröspataka–Kálnokra készítsem el Bedő Albert domborműportróját., több okból is örültem.

Tudni kell, hogy hajdan a debreceni Tóth Árpád Gimnázium erdészeti tagozatán végeztem és szereztem erdészeti szakbizonyítványt. Családi okok miatt gyakorló erdész nem lehettem, de az erdő, az erdészet iránti vonzalmam nem szűnt meg.

Bedő Albertről fotókat kaptam, melyeket tanulmányozva és hozzáolvasva a vele kapcsolatban megjelent írásokat, építettem fel magamban egyéniségét.

– *Az eredeti Stróbl alkotásához képest – mely egy idős, szemüveges születésprofesszorhoz hasonlatos – ön egy életvidám, mosolygó Bedő Albertet alkotott.*

– Igen. Én is így érzem, s örülök, hogy a belső alkotói szándék így sikerült. A festmények, fotók láttán kezdetben valóban csak a munkásságának nagyságához illő kép bontakozott ki bennem, de munka közben előjött az a

E. Lakatos Aranka és Prokai Gábor

Orbán-Fitori Dezső unitárius lelkész, Csóka Péter és Krizsán Józsefné Józsa Pirooska az avatáson

Szakács Sándor, a székelyudvarhelyi erdészetigazgató fát ültet

belső – cseppet sem tudatos – készítés, ami már csak az embert láttatta velem, hogy milyen lenne, ha bekopogna a műterem ajtaján azzal, hogy „jöttem megnézni, vajon milyennek látnak, mert ilyen vagyok”.

– Ez az életvidám Bedő Albert figura telitalálat, hiszen, mint azt az avatáson megtudtuk, ő egy jó humorú, közvetlen ember volt, akibe inkább illik az egyenes bajusz, az életigenlő, buncut mosoly. Azt gondolná az ember, hogy erdész lévén, inkább a fával foglalatkosodik.

– Szó sincs róla. A fa mint nyersanyag úgy jó, ahogy van, ott jó, ahol van, az erdőben. Akár élve vagy halva. Az én anyagom a kő és a bronz.

– Gyönyörű '56-os köztéri emlékműveket készített, olykor többbedmagával.

– Az én igazi terepem az érem és a kispasztika, de boldogan készítek minden olyan munkát melynek témája nem ütközik életfilozófiámmal, amikor az a bizonyos készítés előbb hatalmába ejt.

– A magyar erdészek nevében engedje meg, hogy a nyilvánosság előtt is megköszönjem ezt a gyönyörű munkát, mely kiemelten jó helyre került.

Kisgyörgy Zoltán köszöntője

Bedő Albertről a székelyről, a közemberről, hittestvéremről, rokonomról szólni, megtiszteltetés. Engedjék meg, hogy néhány perc erejéig hazahozzam őt Háromszékre.

Sok éve annak, hogy tiszteletes Nemes Dénes nyugalmazott kálnoki unitárius lelkész feleségével, Simon Anikó tiszteletes asszonnyal, aki Bedő-ivadék volt, bogozgattuk-rajzolgattuk a Bedők családfáját. Akkor lett, mint egy falusi lepedő! Ez ugyanis kétágú nagy fa: egyik ága Sepsikőröspatakon, a másik Kálnokon „ágazott-bogozott”, de eddig még nem került olyan genealógus, aki a kettőt össze tudta volna kötni, mert: egy Bedő nevű Kálnokról már 1607-ben lustrált, s egy másik Bedő Kőröspatakról pedig 1614-ben! Pedig élt ezen a földön egy megátalkodott tántorítha-

tatlan genealógus, a sepsikőröspataki Imre Józsi bácsi, nyugodjék az Anyaország földjében, az alsódabasi temetőben. Nos, hogy is lehetett volna a két ágat összekötni, amikor abban az időben még nem vezettek anyakönyvet erre felé a papok?! Bedő Albert nemcsak Kálnoké, hanem a községközpont Kőröspataké is, a Kálnoki grófok falujáé is, mert nevét ott írta be édesapja a születési matricolába, hisz apja, a negyvennyolcas bikfaféjű székely volt a falu unitárius lelkésze. Sírja ott domborul a Kis-Homoród mentén, egy Recsenyéd nevű unitárius falucska temetőjében. Ott halt meg unitárius lelkészként.

Nos, „családfázás” közben kiderült, hogy nemcsak hittestvérek vagyunk – unitáriusok –, hanem rokonok is, mert Bedő Albert édesanyja, akinek sírjára is ma Önök koszorút helyeznek, a szomszéd falu Gidófalva szülötte volt, a gidófalvi híres-nevezetes Jantsó családból származott, abból, amelyből vétegett a neves kolozsvári komikus színész Gidófalvi Jantsó Pál. Mutassanak csak nekem egy olyan színháztörténeti lexi-

Az iskola bejárata

A résztvevők egy csoportja a kálnoki temetőben

kont, amelyből az ő neve hiányozzon! Nos, ebből a családból vétetett apai dédnagyanyám - árkosi Veress Dánielné, Gidófalvi Jantsó Katalin! De nem oda Buda, mert őneki volt testvére a szegedi egyetem neves orvosprofesszora Jancsó Miklós, édesapja pedig Árapatak 40 éven át neves kálvinista lelkésze Jancsó Tamás. Milyen kicsi ez a világ!

Bedő Albert 1860-ig, 21 évet élt Erdélyben. Ez alatt az idő alatt volt ő a kőröspataki unitárius felekezeti iskola „pacalistánja”, a Székelykeresztúri Unitárius Főgimnázium (ma Orbán Balázs nevével viseli) eminens diákja, s fiatalon megátalkodott konzervatív unitárius! Ha a budapesti Nagy Ignác utcai unitárius püspökség falai beszélni tudnának, elmondanák mennyit tett ő a magyarországi unitárius egyházért! Bedő még akkor is erdélyi maradt, amikor az Anyországban élt, mert elvállalta 1903-ban, hogy Udvarhely vármegyében, a székelykeresztúri kerület országgyűlési képviselőnek megválassza. Ahogy tudott jött haza. Benedek Elekkel együtt alakították a Székely Egyesületet, melynek elnöke volt, 1902-ben Tusnádfürdőn ő vezette a Székely Kongresszust! Olvastam beszédét a Székely Egyleti Naptár 1903-as számában.

Pápai Gábor, E. Lakatos Aranka és Orbán-Fitori Dezső

Olyan aktuális kérdéseit tárgyalja a székelységnek, hogy egy az egyhez, ma is el lehetne mondani a sokat emlegetett székelyföldi autonómia törekvések forró időszakában. Bedő földet hagyott a kálnoki egyházra, hogy az egyház gondozza a sírját. A kicsi falu, azt az utcát, ahol, az iskola van, Bedő Albert utcának keresztelte. Milyen jó, hogy most szabadon ünnepelhetünk, közösen. Ha van is még határ a két ország rész között, összeköt minket a közös múlt, a közös történelem! Bedő elvei ma is élnek. Nálunk visszajuttatták az erdőket: közbirtokosságoknak, egyházaknak, is-

koláknak, önkormányzatoknak, magánembereknek, de nálunk sem azt csinál erdejében a tulajdonos, amit akar, hanem mindent a tudomány és az erdőtörvények értelmében! Bedő Albert köztünk tehát elveiben, ma is él!

Jaj, de büszke voltam Sopronban, amikor az egyetem előtermében megláttam Bedő mellszobrát, láttam emlékfáit, láttam ott a Bedő-emlékkopját.

Édes gyermekeim, kedves tanító néni, hozzátok, Önökhöz szólok. Bizonyára nem hagyja el ennek az iskolának a kapuját olyan kálnoki gyerek, aki ne tudná megmondani, hogy ki volt Bedő Albert, iskolátok névadója. Igérjétek meg!

Kedves Jelenlevők!

Könyvem van a háromszéki harangokról. Mániam ez a téma. Mifelénk a harangok beszélgetnek. Csak: érteni kell kongásukból. A XVIII századi unitárius kincsértékű harangok – hallják – azt mondják: „Kö-szön-jük, kö-szön-jük!” A református haranglábon a harangok ráfelelik: „Mi – is! Mi – is!”

De lám nem lehet olyan hosszát harangozni, hogy be ne kelljen húzni. Így én is befejezem mondandómat: kongatok. Hallják? „Én – is – kö – szö – nöm! Én – is – kö – szö – nöm!”

Azt, hogy meghallgattak.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

Együttműködési megállapodás

A NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt. és a Debreceni Polgárőr Szövetség együttműködési megállapodást kötött a társaság Debreceni Erdészetének területén folyó természetvédelmi és erdészeti tevékenység támogatására. A Polgárőr Szövetség tagjai vállalták, hogy a jövőben figyelőszolgálatot hoznak létre, és kiemelt figyelmet fordítanak a Nagyerdő védelmére.

A polgárőrök lehetőségeikhez mérten igyekeznek megelőzni és megakadályozni az illegális szemet elhelyezését; az erdei élőfáról gally, díszítőlomb gyűjtését; a szaporítóanyagok (makktermés) és az erdővédelmi kerítések eltulajdonítását; az erdőterületeken szennyvíz, szennyvíziszap, hígtrágya és egyéb szennyező anyagok elhelyezését; illetve a közjóléti eszközök megrongálását. A megállapodásban azt is rögzítették a felek, hogy például fokozott tűzveszély esetén a polgárőrök tűzjelző szolgálatban vesznek részt, együttműködve a tűzvédelmi és erdészeti hatóságokkal.

A megállapodást *Kaknics Lajos*, a NYÍRERDŐ Zrt. vezérigazgatója és *V. Kiss Imre*, a Debreceni Polgárőr Szövetség elnöke (képünkön) írta alá a mai napon, Debrecenben. Az erdészeti társaság részéről jelen volt az eseményen *Fekete György*, vezérigazgató-helyettes; *Jubász Lajos*, a Debreceni Erdészet igazgatója; *Dufla Ferenc*, a Hajdúhadházi Erdészet igazgatója; valamint *Szabó Béla*, a Halápi Erdészet igazgatója.

Az ünnepségen Kaknics Lajos, vezérigazgató a NYÍRERDŐ Zrt.-t bemutatva, arról beszélt, hogy a 63 ezer hektár állami erdőterületet kezelő társaság évi 280 ezer köbméter fát termel ki, de kiemelten fontos területnek tekinti a vadgazdálkodást, illetve a közjóléti beruházá-

sokat is. Reményét fejezte ki, hogy hamarosan a mostanihoz hasonló megállapodások születhetnek Halápon és Hajdúhadházan, az ottani erdészetek, illetve a polgárőrök között. *V. Kiss Imre*, elnök arra hívta fel a figyelmet, hogy Debrecenben 1996 óta működik a polgárőrség, jelenleg csaknem négyszázan tevékenykednek a cívisvárosban. *Juhász Lajos*, erdészeti igazgató pedig a megállapodással kapcsolatban úgy fogalmazott: a megelőzés a fő stratégiai elv.

